

Hans Egede statuen

– omstridt eller ej?

Monument(ale) udfordringer eller ej?

Færdigheder og formål

Denne aktivitet handler om analytiske færdigheder og åbenhed over for andre holdninger og perspektiver – både dem i fortid og nutid. Fortid- versus nutidsperspektiv er omdrejningspunkt. Formålet er at engagere eleverne i undersøgelser af, hvad der nogle emner mere følsomme og omstridte end andre. Og hvordan man forholder sig til dette. Aktiviteten lægger også op til, at eleverne forholder sig til følsomme og omstridte emner, de selv har erfaringer med.

Klassetrin: Indskoling og mellemtrin

Varighed: 2 lektioner (90-120 min.) (ekskl. forberedelser)

Overordnede nøglespørgsmål:

1. Hvorfor er Hans Egede statuen i Nuuk omstridt – på hvilke måder og for hvem?
2. Hvordan håndterer man omstridte og følsomme situationer? Kan man ændre stærke holdninger til en statue?

Læringsmål for arbejdet med baggrundsmateriale og aktiviteten:

Eleverne:

- Udvikler kendskab til Hans Egede statuen, dens baggrund og nutidskontekst samt historiske referencer.
- Udvikler analytiske og kritisk-granskende færdigheder.
- Forstår at forskellige perspektiver kan komme til udtryk ifm. følsomme og omstridte emner samt formår at undersøge årsagerne hertil.
- Forholder sig til historien om Hans Egede statuen, både i nutids- og fortidsperspektiv.

Didaktiske anbefalinger:

Arbejdet med Hans Egede statuen kan med fordel knyttes sammen med andre undervisningsforløb om Grønland, forholdet mellem Danmark og Grønland gennem tiden samt Rigsfællesskabet i dag. Eleverne bør inden aktiviteten blive bekendt med Hans Egede statuens historie og kontekst via materialer i Baggrundsinformation (side 7-8).

Selve aktiviteten trin-for-trin

”Varmt, lunkent eller koldt?” Hvorfor nogle emner bliver omstridte.

Til denne lektion skal du bruge:

- Post-its. Flere til hver elev.
- Tre papirark (A3), hvorpå du skriver hhv.: Varmt, Lunkent og Koldt.
- To papirark (A3) med hhv. teksten: ”Fra nutidens perspektiv” og ”Fra fortidens perspektiv”.
- En tom væg eller tavle.
- Uddelingskopier af billedet nedenfor med overskriften: Årsager til at emner kan være omstridte s.6.
- Eleverne skal forud for aktiviteten have læst baggrundsinformationer om Hans Egede statuen, så de forstår fortidens og nutidens perspektiver. Se Baggrundsinformation s. 7-8.

Forberedelse til aktiviteten (lærer):

1. Find en tom væg i klasselokalet eller brug tavlen.
2. Øverst på væggen fastgør du papiret med teksten ”Fra nutidens perspektiver”.
  - Gem papiret med teksten: ”Fra fortidens perspektiver”
3. Lav kopier af uddelingskopien Årsager til at emner kan være omstridte (s. 6). Én til hver elev, eller konverter det til en PowerPoint-slide, som kan vises i klassen.
4. Fastgør papiret med teksten ”Varmt” øverst på den ene ende af væggen/tavlen.
5. Fastgør papiret med teksten ”Koldt” øverst på den modsatte ende af væggen/tavlen.
6. Fastgør papiret med teksten ”Lunken” øverst midt på væggen/tavlen.
7. Læs fremgangsmåden nedenfor.

Fremgangsmåde:

1. Uddel 5-6 post-its til hver elev.
2. Med afsæt i baggrundsinformationerne: Bed eleverne overveje og svare på følgende scenarier:
  1. ”Hans Egede statuen skal fjernes og destrueres” (hvorfor/hvorfor ikke?).
  2. ”Hans Egede statuen skal flyttes til et museum” (hvorfor/hvorfor ikke?).
  3. ”Hans Egede statuen skal blive stående” (hvorfor/hvorfor ikke?).
3. Eleverne noterer hvert scenarie på en post-it + svarer på spørgsmålene.
4. Derefter skal eleverne placere deres svar-post its på væggen ved det papir, som de vurderer, angiver i hvor høj grad de tre scenarier er omdiskuterede:
  - **Koldt:** Meget lidt omstridt ➤ Scenariet bliver ikke diskuteret, der er ingen uenighed.
  - **Varmt:** Meget omstridt ➤ Scenariet bliver diskuteret meget og der er stor uenighed her om.
  - **Lunken:** Kun lidt omstridt ➤ Scenariet bliver diskuteret, men giver ikke anledning til uenighed.

5. Giv eleverne et par minutter til at overveje scenarierne, deres svar og placering på væggen. Lad dem derefter kommentere scenariernes placering f.eks. i små grupper à 3.
6. Diskutér på klassen scenariernes placering og overvej de perspektiver, som repræsenteres.
7. Skift derefter det øverste papir fra "Fra nutidens perspektiv" til "Fra fortidens perspektiv".
  - Perspektivet er nu 1921. Med afsæt i baggrundsinformationerne om statuens opstilling i 1921, skal eleverne nu genoverveje deres post its (svar, placering) og måske fjerne nogle.
  - Husk at I sammen skal diskutere de ændringer og forskelle som opstår, når man ser på Hans Egede statuen med enten nutids- eller fortidsbriller.
  - Snak med eleverne om: Hvad betød statuen for folk i Grønland i 1921, da den blev opført? Hvad betyder statuen for det grønlandske folk i dag? Brug Baggrundsinformation s. 7-8.
7. Skift derefter det øverste papir tilbage til "Fra nutidens perspektiv". Gentag aktiviteten. Her skal I bruge de eksempler som beskriver forskellige meninger og perspektiver fra lokale grønlandere, der deltager i den moderne debat om statuen i dag i baggrundsinformationerne.
  - F.eks. udtalelsen fra Matilda Høegh-Dam, medlem af det grønlandske parti Siumut og grønlandsk medlem af Folketinget, 2021: *"Hans Egede var en missionær, der stod i spidsen for koloniseringen af Grønland under en dansk konge. Denne statue står på toppen af et bjerg og ser næsten ud over Nuuk. Den symboliserer i sidste ende den koloniale vold [...]. Det er vigtigt at kende historien. Men man skal ikke have en statue af ham stående på en bjergtop nær Nuuk. Den skal være på et museum i stedet [...]."*
Reference: Nuuk Ugeavis Tamanut, 23. juni 2021.
  - Og udtalelsen fra Peter Stefani fra Nuuk Lokalhistoriske Forening: *"[...] Den (statuen af Hans Egede) er ikke skadelig for nogen. Den gør os stolte. Den er et mindesmærke for vores forfædre. Det blev rejst af vores forfædre, rejst af vores slægtninge for at ære en slægtning [...]. Så man kan lige så godt slette hele Grønlands historie. [...] Hvad godt vil det gøre, hvis vi bare fejer de onde ting, der skete, under tæppet. Vi opnår ikke noget ved at gøre det. Sådan var tingene dengang [...]."* Reference: KNR - Kalaallit Nunaata Radioa (Grønlands Radio), 1. juli 2021.
8. Diskutér dernæst hvad forskellene mellem at betragte statuen fra hhv. et fortidsperspektiv og et nutidsperspektiv er.
9. Brug nu modellen Faktorer som påvirker vores holdninger (s. 5) til at undersøge, hvilke årsager der kan være til, at nogle historieemner opleves som følsomme og omdiskuterede i visse sammenhænge. Eleverne må gerne supplere modellen med faktorer, de mener, mangler.
10. Lav nu aktiviteten: Årsager til at emner er kontroversielle s. 6. Dette er en evaluering, som kan give et indtryk af elevernes udbytte af lektionen.
11. I den efterfølgende lektion kan I arbejde med opgaven: "Diskussion af informationer" s. 11-13. Her skal I bruge kilderne fra del 1 og 2, samt arkene tilhørende til del 3.

Figur 1.
Faktorer, som påvirker vores holdninger.

Uddelingskopi

Elevmateriale 1: Årsager til at emner kan være omstridte

Evalueringsbreve

- Du skal bruge: (lærer)
  - Papir og konvolutter til alle eleverne.

Fremgangsmåde og varighed:

- Eleverne får et stykke papir og en konvolut hver.
- Eleverne skriver et kort brev til læreren, hvori de nævner 2-3 spørgsmål eller tanker, de har fået under deltagelsen i Hans Egede aktiviteten.
- Eleverne skal også beskrive (evt. i stikord), hvad de forstår ved følsomme og omstridte emner efter at have arbejdet med Hans Egede statuen og dens kontekst.
- Brevene lægges i konvolutterne og afleveres til læreren.
- Læreren kan følge op på brevene i den følgende lektion – evt. ved at bruge dem aktivt i undervisningen.
- Brevene giver læreren et billede af, hvad eleverne forstår ved følsomme og omstridte emner – og måske ikke forstår.
- Evalueringen skal være kortfattet (10 min)

Baggrundsinformation – del 1

Elevmateriale 1: Hans Egede statuen og en kort historisk oversigt

Kristendommen og kolonien:

Hans Egede var præst på den norske ø Lofoten i begyndelsen af 1700-tallet. Han havde hørt om Grønland og de 'vilde' jæger-samlere, der boede der. Grønland tilhørte det dansk-norske rige. Dette havde været tilfældet siden nordboerne, folk fra Island, bosatte sig i den sydvestlige del af Grønland omkring år 1000, men efter 300-400 år forsvandt nordboerne fra Grønland. Siden da havde kongerne ikke givet meget opmærksomhed til Grønland. Ligesom andre på den tid var Hans Egede overbevist om, at man skulle tro på Gud og Jesus og leve et kristent liv. Grønlænderne gjorde det ikke. De troede på ånder og shamaner. Ifølge Egede gjorde de syndige ting og levede på en helt forkert måde. Derfor besluttede han at rejse til Grønland for at udføre missionsarbejde, dvs. at lære folk om kristendommen, så de kunne blive døbt og begynde at leve som kristne. Hans Egede rejste til København. Her modtog han kongens støtte til missionsarbejdet i Grønland. Kongen ønskede, at alle i riget skulle være kristne. Kongen ønskede også, at Danmark-Norge skulle have kolonier ligesom andre europæiske lande. Kolonierne ville levere varer, der ikke var tilgængelige i Europa. Ved at gøre Grønland til en koloni, kunne de få skind og andre varer, der var nødvendige i Danmark-Norge. Spæk fra hvaler og sæler var særligt vigtigt. Blandt andet blev det brugt til at koge torskeleverolie, som blev brugt til belysning, og som olie til at smøre maskiner og værktøj.

Missionen og koloniseringen:

I 1721 ankom Hans Egede, hans familie og hjælpere til Grønland. I nærheden af det nuværende Nuuk byggede de huse. Og herfra forsøgte de at sprede kristendommen. Alle midler blev brugt, inklusiv trusler, tvang og straf. Dette påvirkede især shamanerne, der var imod missionærerne. I løbet af 50-60 år blev kristendommen spredt langs Grønlands vestkyst, hvor de fleste grønlændere boede. Sammen med missionærerne byggede kongen handelsstationer, som fra slutningen af 1700-tallet blev kontrolleret af Den Kongelige Grønlandske Handel (KGH). Kun i KGH's butikker måtte grønlændere sælge eller bytte deres skind, tørrede fisk og andre varer med varer fra Danmark og Norge. Indtil 1950 havde KGH eneret til handel med Grønland. KGH bestemte, hvilke varer grønlændere kunne købe og sælge og til hvilken pris. Fra midten af 1800-tallet fik grønlændere mere indflydelse på deres egne anliggender. Men det var stadig den danske regering, der bestemte det meste. Den danske stat byggede hospitaler og skoler og sørgede for, at grønlændere fik bedre værktøj og både til fiskeri.

Grønland – en del af Danmark:

I 1953 blev Grønland en del af Danmark og var ikke længere en koloni. Planen var, at landet inden for 20 år skulle moderniseres, så forholdene i Grønland var som i resten af Danmark. De danske myndigheder besluttede, hvordan dette skulle ske. Mange grønlandere følte, at de ikke havde noget at skulle have sagt om, hvordan de store ændringer i deres land skulle finde sted. I 1970'erne protesterede især unge grønlandere. De mente, det var forkert, at kun danskerne bestemte udviklingen i Grønland. I 1979 fik grønlandere hjemmestyre, og flere beslutninger om Grønland blev overladt til folket. Siden 2009 har Grønland haft selvstyre og sin egen regering. I 1921 var det 200 år siden, Hans Egede begyndte at sprede kristendommen i Grønland, og landet blev en koloni. For at markere lejligheden blev en statue af ham rejst ved kolonihavnen i Nuuk. Det var et grønlandsk initiativ, at statuen blev rejst i 1921. Statuen blev ikke placeret i Nuuk af udenforstående, men af borgerne i Nuuk. På trods af dette faktum er statuen for nogle grønlandere et symbol på Danmarks kolonisering af Grønland og undertrykkelsen af befolkningen. Den 21. juni er Grønlands nationaldag. På denne dag i 2021 blev der kastet rød maling på Hans Egede statuen nær Nuuk, og "Afkoloniser" blev skrevet på soklen. Statuen var blevet vandaliseret før. Denne gang blev historien dog rapporteret i medier over hele verden, og spørgsmålet blev, om statuen af Hans Egede skulle fjernes eller ej.

Billeder – del 2

Elevmateriale 2: Hans Egede Statue – billeder, der understøtter den historiske oversigt

Billede 1.

Statuen af Hans Egede blev rejst ved kolonihavnen i Nuuk i 1921 og kan ses på den lille bjergtop i baggrunden på billedet fra 1957. Den gule bygning er hospitalet. Til højre for det er Vor Frelsers Kirke, Grønlands domkirke.

Foto: Lone Schultz-Lorentzen. Kilde: Arktisk Institut. Billede-id: dp37510

Billede 2.

Foto af hærværket på Hans Egede statuen.

Foto: Hans Peter Kleemann. Kilde: Ritzau Scanpix. Billede-id: 20200722-092918-L

Opgave: Diskussion af informationer

Elevmateriale 3: Hans Egede statuen – udvikling af yderligere viden

Med afsæt i Baggrundsinformation (s. 7-8) og kildeteksterne nedenfor skal eleverne (i grupper) gøre følgende::

1. Beskrive Hans Egedes syn på grønlænderne og deres livsstil.
2. På Hans Egedes tid var de fleste europæere enige i Hans Egedes synspunkter på andre ikke-kristne kulturer og samfund. Lad eleverne forklare manglen på åbenhed over for kulturel anderledeshed og andre trosretninger og verdenssyn?
3. Diskutere hvorfor Hans Egede ønskede at ændre grønlændernes kultur og religion?
4. Give eksempler på andre kulturers livsstil og tro, som de selv (eleverne) oplever som fremmede i dag.
5. Diskutere, hvordan man kan være åben og tolerant over for disse, og hvor nemt eller svært dette eventuelt kan være.

Diskussion af historiske kilder

Som nævnt ovenfor betragtede Hans Egede (1686-1758) grønlændere som primitive. Han mente, at ved at gøre dem kristne, ville de leve efter den kristne lære og prædiken, og derfor blive mere civiliserede. Billede er fra slutningen af 1800-tallet. Det viser Hans Egede prædike for grønlænderne.

Foto: Hans Egede prædiker for grønlænderne. Kilde: Wikimedia Commons. [Link til billede](#)

I sine breve og bøger udtrykte Hans Egede sine synspunkter om Grønland og grønlandere. Her er nogle redigerede og sprogligt tilrettede uddrag:

Tekst 1: Om grønlanderne

” [...] temperamentet hos dette folk er flegmatisk (dovent og ligegyldigt). De er generelt dumme og kolde af natur. De viser sjældent følelser og lidenskab. Man kunne snarere sige, at de i deres væremåde har et følelsesløst sind. Jeg tror dog, at en del af forklaringen på deres dumhed og kulde er, at de mangler uddannelse og metoder til at skærpe deres sind. [...] De (grønlandere) skal holdes under streng uddannelse og disciplin. [...] deres løgnagtige åndemanere og deres overtro og forestillinger, og det onde, der kommer fra dem, skal forbydes.”

Kilde: Bobé, L. (1925). Hans Egede: Relationer fra Grønland 1721-36 & Det gamle Grønlands ny Perustration, 1741: Registre. Kbh.

Tekst 2: Et syndigt liv

Ifølge den kristne lære kunne en mand og en kvinde kun sove sammen, hvis de var gift. Loven havde strenge straffe for utroskab. Derfor blev Hans Egede oprørt over, at grønlandere tog en mere liberal tilgang:

” Mange mænd og kvinder mødes. Så spiser de og begynder at synge og danse på den måde, de er vant til. Så forsvinder den ene mand efter den anden med en kvinde bag et forhæng, der er hængt op i den ene ende af huset. Her ligger de på sofaen og kæler med hinanden. Kun de gifte deltager i denne skammelige horeleg. Kvinderne betragter det som en lykke og ære, hvis en åndemaner sover med dem. Ja, mange mænd betaler endda åndemaneren for at ligge med deres koner.

Kilde: Bobé, L. (1925). Hans Egede: Relationer fra Grønland 1721-36 & Det gamle Grønlands ny Perustration, 1741: Registre. Kbh.

Tekst 3: Frygtelige åndemanere

Hans Egede mente, at åndemanere var et stort problem. I 1725 skrev han:

” Hvorfor er I så tåbelige at tro på de løgnagtige angakkut (åndemanere), når I ved, at de ikke duer til noget. Hvorfor hekser de ikke om dagen og når det er lyst, så vi kan se det? Hvis I ikke stopper hekseri, vil vi til sidst dræbe jer og udrydde jer fra jorden, for Gud har befalet os at dræbe sådanne mennesker.”

Kilde: Bloch-Hoell, N. E. (1960). Et Egede-manuskript fra 1725. (Et Egede-manuskript fra 1725 Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap (mf.no))

Baggrundsoplysninger om håndtering af polemik om Hans Egede statuen i 2021 (lærer)

Baggrundsoplysninger om håndtering af polemik om Hans Egede statuen i 2021 (lærer)
Hærværket mod Hans Egede-statuen i juni 2020 og de efterfølgende diskussioner om, hvorvidt det var hensigtsmæssigt at placere den på en bjergtop i Nuuk, satte gang i debatten om den koloniale fortid, nutid og fremtid i Grønland, der af den oprindelige befolkning kaldes Kalaallit Nunaat. Efter en politisk debat og afstemning i lokalsamfundet blev det besluttet, at statuen skulle forblive på sin plads. Denne sag er et eksempel på, hvordan globale debatter bliver lokaliseret på konkrete geografiske steder, og kan genoplive og forstærke eksisterende socio-politiske spændinger.

[Læs mere her](#)